

Nd.

655. Frumvarp til laga

um breyting á ljósmæðralögum nr. 17 19. júni 1933.

Frá heilbrigðis- og félagsmálanefnd.

1. gr.

4. gr. laganna orðist svo:

Laun skipaðra ljósmæðra í kaupstöðum skulu greidd mánaðarlega úr bæjar-sjóði, og fer um upphæð þeirra eftir því, sem bæjarstjórn ákveður í samræmi við launakjör annarra starfsmanna kaupstaðarins.

Laun skipaðra ljósmæðra í umdænum utan kaupstaða skal greiða að einum þriðja hluta úr sýslusjóði og að tveimur þriðju hlutum úr ríkissjóði.

Launin skal greiða á manntalsþingi, og miðast upphæð þeirra við manntal um-dæmis við síðustu áramót þannig:

1. Í þeim umdænum, þar sem fólkstal er 300 eða minna, skulu árslaun vera 300 krónur.

2. Í umdænum, sem hafa fleiri en 300 manna, skulu árslaunin vera 300 krónur að viðbættum 10 krónum fyrir hverja fulla fimm tugi manna, sem fram yfir eru 300.
3. Í umdænum, þar sem eru tvær eða fleiri skipaðar ljósmaður, skal deila íbúatölu jafnt á milli þeirra og því næst reikna þeim laun á sama hátt og öðrum skipuðum ljósmaðrum, þó aldrei yfir 1000 krónur í byrjunarlaun.

Launin skulu hækka eftir 5 ár um 50 kr. og eftir önnur 5 ár um 50 kr.

Ef tveimur eða fleiri ljósmóðuruumdænum er steypit saman í eitt umdæmi fyrir það, að sýnt þykir, að umdæmin fást ekki skipuð hvort í sinu lagi, er ráðherra heimilt að ákveða ljósmóður hins nýja umdæmis laun, er nema mega allt að samanlögðum launum hinna fyrri umdæma.

Á laun þessi greiðist dýrtíðaruppbót af aðilum eftir þeim reglum, sem gilda um starfsmenn ríkisins.

Skipaðri ljósmóður, sem falið er um stundarsakir að gegna nágrannaumundæmi, ber að greiða fyrir það hálf byrjunarlaun þess umdæmis.

Ríkissjóður leggur til áhöld i ljósmaðraumdæmin, og ákveður landlæknir í samráði við aðalkennara Ljósmaðraskólans, hver þau skuli vera.

2. gr.

8. gr. laganna falli burt.

3. gr.

9. gr. laganna orðist svo:

Landlæknir skal í samráði við aðalkennara Ljósmaðraskólans semja reglugerð, er ráðherra staðfestir, um skyldur ljósmaðra og gjöld fyrir ljósmóðurstörf þau, er þær inna af hendi.

Ef sængurkona þiggur af sveit eða er svo fátæk, að hún getur ekki borgað, þá á ljósmóðir heimting á, að sveitarsjóður greiði henni þóknunina fyrir yfirsetustarfið og nauðsynlega aðhjúkrun, og skal ekki telja þau gjöld sem veittan sveitarstyrk.

4. gr.

Með lögum þessum eru felld úr gildi lög nr. 63 1. des. 1944, um breyting á ljósmaðralögum, nr. 17 19. júní 1933.

5. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Greinargerð.

Áður en hæstvirt ríkisstjórn gaf alpingismönnum jóla- og kosningafri, hafði heilbrigðis- og félagsmálanefnd borizt bréf frá stjórn Ljósmaðrafélags Íslands ásamt frumvarpi um breyting á lögum um laun ljósmaðra.

Frumvarpinu fylgdi þessi greinargerð frá ljósmaðrunum:

„Breyting sú, sem í frv. þessu er lagt til að gerð verði á nágildandi ljósmaðralögum, er aðallega í því fólgin, að í stað þess, að Alþingi ákveði laun skipaðra ljósmaðra í kaupstöðum landsins, ákveði bæjarstjórn hlutaðeigandi kaupstaðar laun þeirra í samræmi við launakjör annarra starfsmanna kaupstaðarins. Er frv. þetta samið vegna eindreginna tilmæla lögskipaðra ljósmaðra í kaupstöðum, en þær óska sjálfar að fá aðstöðu til að semja um launakjör sín við hlutaðeigandi bæjarstjórnir. Var stjórn Ljósmaðrafélags Íslands falið á síðasta aðalfundi félagsins að gera allt, sem í hennar valdi staði, til að fá breytingu þessari til vegar komið, og mælir hún fastlega með því, að hún nái fram að ganga.“

Heilbrigðis- og félagsmálanefnd sendi frumvarpið til umsagnar landlæknis, og hefur nú nýlega borizt svar hans, svo hljóðandi:

Fylgiskjal.

„LANDLÆKNIRINN

Reykjavík, 16. mars 1946.

Hér með aftur erindi Ljósmæðrafélags Íslands ásamt frumvarpi til laga um breyting á ljósmæðralögum, sem félagið æskir, að flutt verði á Alþingi. Í frumvarpinu felast aðeins tvær breytingar:

1) Að laun skipaðra ljósmæðra í kaupstöðum séu ekki ákveðin í ljósmæðralögum, heldur af hlutaðeigandi bæjarstjórn í samræmi við launakjör annarra starfsmanna kaupstaðarins.

2) Að ákvæðin um gjöld fyrir störf ljósmæðra verði tekin út úr ljósmæðralögum, en um þau látið fara eftir gjaldskrá, er landlæknir semur með ráði aðal-kennara ljósmæðraskólans og ráðherra staðfestir.

Um fyrra atriðið er það að segja, að úr því að laun skipaðra ljósmæðra eru að öllu leyti greidd úr bæjarsjóðum, virðist eðlilegt, að hlutaðeigandi bæjarstjórnir hafi veg og vanda af að ákveða þau. Munu ljósmæður líta svo til almennra launa-kjara starfsfólks kaupstaðanna, að hlutur kaupstaðaljósmæðranna yrði betri, ef bæjarstjórnir skömmtuðu þeim samsvarandi laun. Ef til vill gera þær ráð fyrir því, að horft kynni að verða fram hjá tekjum þeirra af „praxis“, þegar launin yrðu ákveðin. Því mundi að vísu varlega treystandi, enda tæplega sanngjarnt, en hins vegar eiga kaupstaðirnir sjálfir mest undir því að launa ljósmæðrastöður sínar svo, að þær verði jafnan góðum ljósmæðrum keppikefli.

Varðandi síðara atriðið, gjaldskráratríðið, vek ég athygli á því, að núverandi ákvæði ljósmæðralaganna þar að lútandi (8. gr.) kveður, rétt athugað, ekki ríkara að en svo, að ljósmæðrum beri „sanngjörn þóknun“ fyrir störf sín. Hinrar tilteknu upphædir greinarinnar eru lágmark þess, sem að álti löggjafans taldist sanngjörn þóknun fyrir ófriðinn. Miðað við það, að hínir tilgreindu lágmarksdagpeningar ljósmæðra voru þá a. m. k. þrefold vinnukvennalaun, gætu þær nú, samkvæmt þessum ákvæðum, krafist sómasamlegrar þóknunar fyrir störf sín, og ættu þess vegna að geta vel við unað. Hins vegar mun allmikið hafa boríð á þeim kotungshætti, einkum til sveita, að vilja binda ljósmæður við að vinna fyrir hina tilgreindu lágmarks-þóknun ljósmæðralaganna óbreytta, og mun jafnvæl mega finna dæmi þess, að leitað hafi verið lags að vitja ljósmæðra sem tímanlegast og halda þeim sem lengst til að spara sér kaup dýrara þjónustufólks. Þetta eitt mundi réttlæta breytingu á núverandi gjaldskrárákvæðum ljósmæðralaganna. Gjaldskrár annarra opinberra starfsmanna eru ákveðnar í reglugerðum, sem auðgert er að endurskoða svo oft sem breyttar aðstæður krefja. Virðist krafa ljósmæðranna um hliðstæða skipun gjaldskrármála sinna að öllu leyti sanngjörn.

Ég leyfi mér að mæla með því, að frumvarpið verði samþykkt óbreytt.

Vilm. Jónsson.

Til heilbrigðis- og félagsmálanefndar neðri deildar Alþingis.“

Að fenginni umsögn landlæknis var frumvarpið boríð saman við núgildandi lög og nokkuð breytt í samráði við varaformann Ljósmæðrafélags Íslands.

Breytingar þær á núgildandi lögum um laun ljósmæðra koma greinilega fram í umsögn landlæknis um frumvarpið, og skal því einu við bætt, að rétt þótti að fella breyting þá, er gerð var á lögumnum 1944, inn í 1. gr. frumvarpsins, fyrst 4. gr. lag-anna er orðuð um nú.

Pegar ákveðið var að flytja málið, vantaði two nefndarmenn á fund, þá GP og StJSt.